Radicaal Ecologisme

Guy de Maertelaere is gekend voor zijn artikels in TeKoS *en door zijn eigen tijdschrift* Gwenved*. Reeds jaren voert hij met zijn pen zijn eigen 'radicaal ecologische' strijd. Dit getuigt van ideologische koppigheid – ondanks dat de man rust uitstraalt. Koppig, door te schrijven wat het nuchter verstand denkt. Geen wereldvreemde logica, maar een denken gelijkaardig aan het onze, het Heidense. Een andere kijk, maar met hetzelfde resultaat. Behoud van onszelf, behoud van onze omgeving en behoud van de levenslust! Dit schreeuwde om een vraaggesprek met de man.*

U staat bekend als 'radicaal ecologist'. Het begrip ecologisme wordt heden ten dage door zowat alle mogelijke strekkingen gebruikt en heeft vaak verschillende (ideologische) invullingen. Kunt u kort omschrijven wat u onder (radicaal) ecologisme verstaat?

Guy de Maertelaere: Onze Planeet Aarde, Gaia zoals James Lovelock ze sinds enkele decennia noemt, is een bijna levend en in elk geval zelfregelend systeem. Ze heeft, net als ons eigen biologisch lichaam, ingebouwde mechanismen om haar evenwicht te behouden of indien nodig te herstellen. Onze cellen en organen, een bos, een eiland, een nog natuurlijk levende mensengemeenschap, het zijn allemaal voorbeelden van systemen die dan weer bestaan uit andere systemen en op hun beurt opgaan in nog andere systemen. De wetenschap die dit alles bestudeert is de ecologie. De ideologie die opkomt voor het behoud en / of herstel van de stabiliteit, de continuïteit en het evenwicht in Gaia en haar subsystemen op alle niveaus is het ecologisme. En de grote bedreiger en verstoorder van het wereldwijde ecosysteem is dat onderdeel ervan dat gemeend heeft zich aan Gaia's wetten te kunnen ontrekken en zijn eigen weg te gaan: onze eigen soort, de mens. Die verstoorder nauwlettend in de gaten houden en trachten hem een toontje lager te doen zingen is de bedoeling van de radicale ecologisten.

Door wie of wat bent u ecologisch bewust geworden en hoe heeft dit uw verdere leven beïnvloedt?

De Maertelaere: Het begon met de natuurvoedingswinkeltjes die op het eind van de zestiger jaren opdoken. Vegetarisme, macrobiotiek en alternatieve geneeswijzen kregen daarbij aandacht. Ze beïnvloeden nog altijd mijn voedingswijze en gezondheidszorg. Een vriend liet mij Rachel Carsons 'Dode lente' lezen. Geen pesticiden meer op of in mijn voedsel, besloot ik toen. Pas later zou het worden: Nergens pesticiden! En dan tikte ik, toevallig in 1970 in Londen aanwezig, het allereerste nummer op de kop van The Ecologist, met als hoofdredacteur Edward Goldsmith, een man van wie het denken mij, wellicht meer dan wie ook, blijvend beïnvloed heeft.

U bestempelt uzelf als radicaal en groen rechts. Deze begrippen worden u wellicht niet altijd in dank afgenomen in de 'groene beweging'. Wat is de meest bekrompen reactie die u al heeft mogen aanhoren van zogenaamde groene activisten?

De Maertelaere: Ach, ik mag niet klagen wat dat betreft. Meestal verkiezen ze doodzwijgen boven reageren. En zelfs als ze toch reageren, valt het relatief nog mee. Zo stuurden vrienden mij een internettekst toe (nvdr: *De Maertelaere gebruikt géén internet en is als dusdanig niet op de hoogte van hetgeen daar circuleert*) waarin de Nederlander Rafael Grinfeld onder de titel 'Ecologisch conservatisme' een uiteenzetting geeft van mijn ideeën die qau strekking totaal negatief maar inhoudelijk volledig positief is! Over dat soort 'veroordelingen' zul je me nooit horen klagen. Maar als u toch een 'bekrompen' reactie wil ... Ik stuurde jaren geleden enkele gratis nummers van mijn tijdschrift *Gwenved* toe aan iemand die thans hoofdredactrice is van *Aardewerk*, blad van de gelijknamige beweging die binnen de partij Groen strijdt voor ... radicaal ecologisme. Ze liet mij via een tussenpersoon weten dat ze verdere toezending niet op prijs stelde. Terloops: van die groep *Aardewerk* is nu een manifest van 16 bladzijden met samenvatting van hun ideeën verschenen ... dat ik voor 95 % enthousiast kan onderschrijven.

Wat is uw stoutste droom? In deze droom, hoe zou volgens u de ideale maatschappij er uitzien?

De Maertelaere: Hm! Dromen trekt mij niet zo aan, toch niet in de hier bedoelde betekenis. Maar om het spel even mee te spelen: ik wou dat er een teletijdmachine bestond, waarmee we dan konden terugkeren naar een moment in de tijd net vóór er zich een cruciale ontsporing heeft voorgedaan. Iets meer dan tweehonderd jaar geleden bv. toen de industrialisatie begon, alsook de ermee gepaard gaande fenomenen van mechanisatie, afstompend seriewerk, inzet van fossiele brandstoffen, massale (maar weliswaar toen nog plaatselijke) vervuiling. Of als de teletijdmachine krachtig genoeg is, dan graag terug naar 10 000 jaar geleden, net voor de mens van wal stak met landbouw, veeteelt, het koken van voedsel, maatschappelijke ongelijkheid, koninkrijken en dictaturen ... Is onze machine van het super-krachtige soort, dan rekenen we maar in de termen van enkele miljoenen jaartjes (één of twee of drie ...), toen de mensaap op het punt stond mens te worden, een wezen dat 'te snel te slim' en daardoor ontwricht en onevenwichtig werd, eigenschappen die hem niet alleen individueel, maar ook in zijn verhouding tot de medemens en tot de rest van de natuur parten spelen.

Wat is volgens u de eerste stap dat de 'gewone' mens moet doen om te groeien naar een betere, schonere en gezondere leefwereld?

De Maertelaere: Opgelet met die

’gewone mens’. Als ik ter wille van het milieu iets doe wat eigenlijk zes miljoen Vlamingen (of misschien zelfs zes miljard mensen) moeten doen, dan vrees ik dat slechts weinigen tot een dergelijk idealisme bereid zullen zijn. Wie even nadenkt zal er misschien het ongemak voor over hebben OP VOORWAARDE DAT de anderen een zelfde bijdrage leveren. In een kleine samenleving kan dat nog spontaan, in een massamaatschappij als de onze zijn wetten, controles en straffen noodzakelijk. Maar als je – zoals ikzelf – vanzelf al een betrekkelijk sobere, eenvoudige, rustige smaak en levensstijl hebt, dan is het natuurlijk prima te weten dat die bovendien ook nog goed is voor het leefmilieu. En mochten we van die bewust sobere en “achterlijke” levensstijl een soort omgekeerd snobisme kunnen maken (in de hippieperiode was dat eventjes voor een stuk zo), dan waren we nog een eindje verder opgeschoven.

Bent u een ‘doemdenker’ en voorspelt u dat de mens de wereld geheel om zeep helpt of bent u eerder hoopvol en denkt u dat, vroeg of laat, de natuur de overmacht zal krijgen over de mensheid en terug de natuurlijke orde zal herstellen?

<u>De Maertelaere:</u> Eerlijk gezegd, ik weet het niet en ik apprecieer alvast de ironie die erin bestaat het ’hoopvol’ te noemen dat de natuur weer de overmacht zou krijgen over de mensheid. Want laten we duidelijk zijn, we spreken hier over (vanuit menselijk standpunt bekeken) catastrofes van ongeziene omvang. Het zal er niet zachtaardig aan toegaan. Maar ik vrees dat er helaas nog een derde mogelijkheid is, voor mij de allerergste, nl. die waarin de mens, na zichzelf en een steeds groter deel van de dieren- en plantenwereld, nu ook het systeem ’natuur’ temt (domesticeert) en ’beschaaft’. ’The End of Nature’ is dat al genoemd. Er is geen natuur meer, niet omdat alle soorten uitgestorven zijn maar omdat ze opgehouden hebben nog echt natuur te zijn, d.w.z. zonder menselijk initiatief noch tussenkomst kunnen ontstaan en functioneren. Dat ze niet meer kunnen leven naar hun eigen aard en wetmatigheid. Spontaan gegroeid, niet planmatig gemaakt. Kijken dus of ten minste die gruwel ons bespaard blijft.

Voor Werkgroep Hagal staat ‘Heidendom’ voor een levensbeschouwing die berust op oude, volkse waarden en niet voor een slaafs geloof in wereldvreemde goden. Wat verstaat u onder Heidendom en hoe staat u er daartegenover?

<u>De Maertelaere:</u> Ik aanvaard ten volle de in de vraag geïmpliceerde definitie van heidendom. Ik voeg er – voor zover als nodig – de spiritueel / natuur-ecologische factor aan toe. Fundamentalistische christenen in Amerika verwijten de radicale ecologisten Heidense natuuraanbidders te zijn ... Voor mij al een reden om het woord ’Heiden’ als een geuzennaam op te eisen. Aanbidding, rituelen en plechtige ceremonies spreken me weinig aan, maar speciale aandacht besteden aan betekenisvolle standen van zon en maan is bv. zeer waardevol. Meditatie is een onderwerp dat mij al decennialang fascineert. Specifiek Heidens-ecologische meditatie zou natuurgegevens als voorwerp kunnen kiezen. Zon en maan, wolken, een rimpelloze hemel, hemel, meren, de horizon, een boom, een veld vol wilde planten, een landschap in zijn totaliteit, de eigen lichaamsgewaarwordingen, dit kunnen prachtige toegangswegen zijn naar de kern van onszelf, van de

dingen buiten ons en uiteindelijk naar het beleven van de eenheid-in-verscheidenheid van alles. Een van mijn vele definities van Heidendom: spiritualiteit zonder een persoonlijke god.

Als we de media mogen geloven, leven we thans in een uniforme maatschappij. Staatsgrenzen vervagen steeds meer. Sommige personen / families zijn kapitaalkrachtiger dan het BNP van kleinere landen. Volkse eigenheid (tenzij uitgebuit voor commerciële doeleinden) zijn uit den boze en worden vergoelijkt. De wereld draait op (al dan niet fictief) kapitaal. Gelooft u in de afschaffing van zoiets materialistisch als geld?

De Maertelaere: De enige duurzame (vermits dat woord nu eenmaal toch in de mode is) gemeenschap is voor mij de kleine gemeenschap van ten hoogste 500 mensen. De natuur heeft immers onze geest zo gemaakt dat wij tot dat getal gemiddeld iedereen nog visueel kunnen herkennen. Boven dat getal komen wij in de anonimiteit terecht en is het dus niet meer mogelijk de dingen spontaan, persoonlijk, door discussie, geven en nemen, enz., te regelen. Macht, formele regels, sancties en ... geld worden onvermijdelijk. In zo 'n kleine gemeenschap verloopt het economische proces via persoonlijk optreden, spontane samenwerking, eventueel via beperkte ruilhandel. Geld afschaffen vind ik persoonlijk niet de grote prioriteit, maar eerder een gevolg van opnieuw gezond, kleinschalig en natuurlijk geworden samenlevingsvormen. Maar uiteraard kan iedereen daarover van mening verschillen.

Om met een goede noot dit vraaggesprek te eindigen: Welk onlangs gebeurd ecologisch feit stemt u uiterst gelukkig?

De Maertelaere: Verwijt mij gerust een tekort aan romantiek, maar een gelukkig stemmend ecologisch feit lijkt mij een weinig bruikbaar begrip. Het zou mij gelukkig stemmen indien het met GAIA als dusdanig (met haar rijkdom, haar stabiliteit, ...) goed ging en dat zou vereisen dat de mens terzake niet of althans minder destructief optrad. In de natuur vind ik wel nog massa's dingen die mij gelukkig stemmen: dat de roofvogels en bv. ook de aalscholvers het goed doen in onze streken, dat een bonte en een groene specht hier geregeld de tuin bezoeken, net als de prachtige keep (een vinkensoort), dat ik, ondanks ook hún achteruitgang, nog eens een groep kwebbelende mussen aan het werk kan zien en horen. Maar het zal wel mijn slecht karakter zijn dat mij toch weer eens negatief doet besluiten: het meest tevreden moet ik, vanuit het standpunt van Moeder Natuur, zijn als er ergens iets gebeurt dat vanuit menselijk standpunt nadelig is ... als de economie erop achteruit gaat bijvoorbeeld. Er is dan misschien wat minder geld voor dwaze, hinderlijke, nog meer natuur vernietigende megaprojecten.

Ik dank u voor dit gesprek.

W. Pyck

Wie meer over de ideeën en gedachten van Guy de Maertelaere wenst te weten komen kan zich abonneren op *Gwenved*, een eigen tweemaandelijks tijdschrift.

'Gwenved' (Bretoens voor 'blanke wereld') is een nieuwsbrief met o.m. als belangstellingsterrein: mystiek en spiritualiteit; natuur en ecologie; tribale,

d.w.z. stabiele, kleinschalige en traditiegerichte samenlevingen; afkeer van de zgn. ‘vooruitgang’ en van de hedendaagse mondiale smeltkroes; de Keltische wereld en cultuur; de overbevolkingsproblematiek; dierenwelzijn en belangstelling voor de factor ‘taal’.

Voor een jaarabonnement (6 nummers) schrijf je € 10 (buitenland: € 15) over op rekeningnummer 000-1000856-10. Een eventueel steunabonnement kan resp. € 18 en € 25 bedragen, of om het even welk ander gewenst bedrag.

